

Onder den purperblauwen hemel trekt ze voort, de karavane, de vermoeide. Geen enkel koelend wolkje keert de booze zonnestralen, die neerstorten, neerplassen op het aardrijk als om het te overgieten met een zee van licht, en van warmte en van lijden. Oost is de wind, de stille zachte wind, die geen verfrissching en verkwikking aanbrengt. Hoe zou hij 't kunnen uit de woestijn die hem zond! Heet is de bodem, waarop de karavane voorttrekt, heet de steenharde grond, welks punten de droge voetsoelen kwetsen door de beschuttende sandalen heen; heet het dorre zand, dat de wind afgewaaid heeft van gindsche heuvelen, en dat alle vochtigheid van den dampkring heeft ingezogen, zonder er vrochtiger van te worden. En de voeten barnen als van wie op kolen treedt, dat de zachtende olie der olijven geen leniging meer vermag aan te brengen. Droog is de lucht; ze brandt in de keel, en hoe matig de pelgrim ook is in zijn drinken, de waterzak is reeds bijna geledigd, en de stad is nog verre, waar de bronnen ruischt onder de wuivende boomtakken en bij het vrolijk gekeuvel der waterputtende jonkvrouwen. 't Is geen voorttrekken meer, dat de karavane doet, 't is voortslepen, voortzuchten, voortworstelen. Zelfs de kameelen, de volhardende, ze zetten loom de voeten neer, en ze heffen den langhalzigen kop niet meer verlangend vooruit; 't is of ze water zoeken in den dorren bodem.

Doch één hoop blijft der vermoeide schare; ginds verheft een steenrots haar machtige wanden. Nergens in den omtrek is een boom, wiens looverdak schaduw, en een scherm biedt voor de zengende, vermoeiende stralen, die maar blijven neerstorten, eindeloos voort. Maar de rots ginds, als die bereikt is, die zal schaduw geven en koelte. Aan haar zonzijde wordt ze verhit, daar kaatsen haar wanden de warmte terug, gelijk de kust de golven der zee, dat de hitte van beide kanten den reiziger bestookt, doch de weg leidt niet langs de zonzijde; langs den schaduwkant voert hij, en daar wacht verkwikking den uitgeputte, den versmachtende. Want aan dien kant komt nooit de zon, en haar stralen dringen van den anderen kant niet door het gevaarte heen. Daar is koelheid, want het gesteente staat in verband met den schoot der aarde, diep daar beneden, waar altijd frisheid is, waar het zand het vocht heeft verzameld, waaruit de palmboomen zich voeden, en waaruit mos en geurig kruid hun levenssappen zuigen. Houdt moed, vermoeide reizigers, houdt moed! De steenrots, de koude, wacht u om u te verkwikken en te verlevendigen, en ge zult er kunnen rusten in zijn schaduw, tot de avond komt, en de vloed der zonnestralen ophoudt tot den volgende dag. De zware rotssteen in het dorstige land zal u de krachten teruggeven, en gij zult nog juichen, als de avond komt.

Gezegende steenrots! Hoe verkwikt gij!

* * *

Met heldenmoed in het hart zijn ze uitgetrokken, den verwaten vijand tegemoet, die de vrijheid komt aantasten van den onafhankelijken stam. Wat wilde die vijand toch in de valleien, waar zij van ouder tot ouder hun kudden verzorgden en hun akkers bewerkten in het zweet van hun aanschijn? Had hij, de machtige, dan nog geen land genoeg? Moet hij hier komen, om het vee te rooven, den oogst te buiten? Moet hij hier komen, om de vrouwen en kinderen in gevangenschap te voeren, in slavernij, met de mannen, wier arm verzwakt in den strijd en de vrijheid niet meer verdedigen kan? Ten strijde tegen hem! Alle man, die een wapen voeren kan, trekke op. De vrouwen

en kinderen met de bezittingen verborgen in de kloven der steenrotsen, en dan tegemoet hem getrokken, want de vrijheid is meer waard dan het leven. Ten strijde voor alles wat dierbaar is!

Maar de strijd is te ongelijk. Tegen de tientallen stelt de vijand zijn honderden, tegen de honderden zijn duizenden. Wat baat een krachtige arm, waar die arm gegrepen kan worden door zoo vele handen; wat baat een heldenhart, waar zulk een menigte op dat hart de pijlen aanlegt en het zwaard trekt tot den geweldigen aanval. De strijd is niet vol te houden; velen zijn reeds gevallen. Als ze allen vielen, zouden de vrouwen en kinderen, de angstigen in de kloven, weerloos den overwinnaar ten buit zijn. Terug dan, nu de vlugge voeten nog in staat zijn den vijand voor te blijven, terug voor het te laat is.

Naar de steenrots vluchten ze. Daar is een kloof, waarvan de ingang nauw is, toegang geeft aan slechts een enkele tegelijk, verdedigd kan worden door weinigen. In die kloof zijn de gezinnen verborgen, en voorraad is daar opgestapeld, om een beleg te kunnen volhouden. Nauwelijks is de laatste binnen, of de vijand is er ook, doch de mannen hebben zich omgekeerd, en ze staan als een levende deur voor den ingang, de pijlen afwerend met het schild, en de sabelhouwen keerend met geoeffende slagen. En als de arm, die het zwaard voert, vermoeid wordt, dan staat een tweede en een derde klaar, om de plaats des eersten in te nemen en te verdedigen allen, die achter hen zijn.

En ze doen meer. Diep in de kloof leidt een steil, een onbegaanbaar pad naar boven. Dat beklimmen ze met groote inspanning en het brengt hen boven op de steenrots. En van de hoogte zullen ze de steenblokken doen neerdaveren in de diepte om den vijand te verpletteren, zoo hij niet wijken wil. En aan de andere zijde der rots zal een vlugge klimmer zich laten afdalen en hulp zoeken bij naburige stammen, en de vijand, van allen kant besprongen, zal den strijd opgeven en terugtrekken naar het land, vanwaar hij kwam. Tegen de hulp van de steenrots was zijn kracht niet bestand.

Gezegende steenrots! Hoe beschermt gij!

* * *

De tijd van den vroegen regen is aangebroken. Maanden lang heeft de zon het aardrijk gekoesterd en de vrucht doen rijpen in de goudgele halmen. Drukkend is de hitte ten slotte geworden en heeft het gras doen verdorren en de vruchtbare aarde gemaakt als ijzer zoo hard. Maar thans is de wind naar het Westen gekeerd en heeft van de groote Middellandsche Zee de wolken aangevoerd. Zwart wordt de hemel; de wind verheft zich tot steeds groter kracht; schitterende bliksems flitsen door het luchtruim, en met ontzetting zwijgt de aarde en luistert vol eerbied naar de donders, die daveren tusschen de bergen en weergalmen in de dalen. Dan begint het te druppelen en te spatten, te regenen, te plassen, te storten naar beneden uit de druipende wolken. Stroomen van levenwekkend vocht brengen in enkele uren, in weinige dagen, al de vruchtbare aarde, die de planten zal doen groeien in het volgende seizoen. Zie, hoe de wolken schijnen te scheuren, hoe de sluizen des hemels opengebroken zijn. En het plast in het dal en het stort op de bergen, en van allen kant stroomt het neer van de hoogte. De wadi, die in den zomer geheel was uitgedroogd, en waar het vee, toen alles verdorpe, zijn laatste voedsel vond, is in korten tijd geworden een ruischende stroom, toenemend, breeder wordend en alles meeslepend, wat hij ontmoet op zijn pad. En nog steeds krijgt hij nieuwen toevoer; steeds hooger heft hij zijn stroombed op en steeds wijder landstreek bedekt hij. Daar staat een huis aan den oever gebouwd; zou het veilig zijn? Maar nog steeds blijft de regen aanhouden en breeder wordt het bed van de wadi. Het water schuurt langs de oevers, slijpt er kloven in, scheurt de stukken los en voert ze mee in zijn wieling. Het tast den bodem aan, waar het huis staat, het ondermijnt de muren, het ontbloot de fondamente, het ondergraaft ze; zoo aan-

ROTSSEN.

De Naald en de Poort bij Etrelat, in de nabijheid van Havre. (Frankrijk.)

stonds staan ze op niets, op het woelende water, en ze zullen neervallen met groot geweld, en het huis zal meegevoerd worden door den stroom.

Vreest gij dat? Wees niet bezorgd, want de man, die zich een woning bouwde nabij de rivier, was geen dwaas; hij bouwde zijn woning op geen onbetrouwbaar zand. Hij boorde en peilde, tot hij een plaats vond, waar een vaste steenrots zich uitstrekte onder het bedriegelijk zand der oppervlakte; daar heeft hij gegraven in de diepte en op de harde rots het fundament gelegd van zijn huis. Laat nu de waterstroom komen en spoelen tegen zijn huis, het zal niet vallen, want krachtiger dan de stroom, die aanvalt, is de rots, die het huis draagt. Onbewogen staat het, gegrond op de rots, die van geen wijken weet en geen wankelen kent.

Gezegnede steenrots! Hoe sterk draagt gij!

* * *

Hevig blaast de wind over de zee en doet haar golven steigeren als een brieschend paard, dat den teugel niet meer gehoorzaamt. Landwaarts rollen en springen ze, waar ze gezweept worden tegen de harde rotsen, die den sterken oever vormen.

Een eenzaam schip hobbelt over de golven, opgeworpen en neergeplonsd, nauwelijks meer luisterend naar het roer, waaraan de stuurman al zijn krachten uitput. De haven ginds tracht hij te bereiken, maar de wind is zoo sterk. Reeds heeft de schipper de zeilen doen reven, doen bergen; een enkel fokzeil, dat het roer moest steunen, is weggeslagen, doch bijna even snel door een noodzeil vervangen, want zonder zeil is het roer machteloos. Doch steeds verder raakt het schip uit zijn koers en steeds meer nadert het de rotsen aan de kust. Is dan geen uitkomst meer over? Nog een zeil dan geheschen in den storm, al kost het groote inspanning; 't moet buigen of breken. Een oogenblik wordt de schipper meester, en doet hij het schip afwenden van de kust, verder teruggaan in de zee met schuine bocht. De zee immers is thans het leven; aan den oever dreigt de dood. Maar meer nog verheft zich de wind met verdubbelde kracht, en het noodzeil slaat weg, en het pasgeheschen zeil scheurt en wappert breed uit als een dubbele vlag, een rouwvlag! Want nu is er geen ontkomen aan; de golven zijn thans meester en niet meer de schipper; ze drijven het hulpeloos vaartuig voort, voort, steeds dicht naar de rotsen, de wreede, die hun scherpe punten uitsteken om hun prooi op te vangen. Wanhoop grijpt de schepelingen aan; geen zeil kunnen ze meer bevestigen aan de sidderende masten; de storm scheurt het weg, eer het bevestigd is. Recht gaat het voort, het schip, dat thans wendt en draait naar al de grillen van de golven, die naderen uit de zee, en van de golven, die teruggevoerd zijn door het land. Nog een oogenblik, en dan is het afgeloopen; een laatste golf werpt het broze vaartuig tegen de rots en krakend breekt het te pletter.

Vreeselijke steenrots! Hoe wreed zijt gij!

* * *

Jaren en jaren, eeuwen en eeuwen heeft de strijd geduurd, de strijd tusschen de golven en de rots aan de kust. De golven weten van geen ophouden en de rots van geen wijken. 't Zijn twee machten, weergaloos groot, en een strijd van honderden jaren heeft nog niet getoond, wie de sterkste is. Steeds nieuwe legerscharen zond de zee, aangevoerd door steeds nieuwe stormen, maar staande bleef de rots. Elke golf, door de zee gezonden, is in dropelen uiteengespat op haar ijzeren hoeken, en immer heeft ze het fiere hoofd omhoog gehouden. Toch heeft reeds meermalen de zee gejuicht haar overwinningskreet, wanneer ze na eindeloze aanvallen een spleet had geslagen in den rotswand. Want in die spleet kon ze verdubbelde kracht ontwikkelen, ze wijder maken en dieper, en eindelijk gelukte het haar, een brok van de rots uit te breken en neer te smijten in de diepte. Doch het overgeschoten stuk bleef

staan, omhoog als een scherpe tand, en alleen, los van de moederrots, heeft het den strijd volgehouden. De litteekens van den strijd voert het overal, de wonden, door de golven geslagen, maar staan bleef het, al schudde het menigmaal door den krachtigen aanval. En wederom heeft de zee gejuicht haar overwinningskreet, toen het een nieuwe spleet boorde, en een zachter deel van de rots vond, dat eerst verborgen was door de harde oppervlakte. Wat de zee toen geijverd heeft om door te boren en de rots geheel te vernielen. Ten deele gelukte het haar; ze hieuw met forse slagen en hakte een poort dwars door de steenrots heen en ze jubelde, toen ze haar golven kon doen doordringen tot de andere zijde. Maar de rots bezweek niet; staan bleef ze nog, doorboord maar vast en onbewegelijk. Nog tart ze het golfgeklots, nog geeft ze den strijd niet op, nog verdedigt ze als een voorpost het goede land, dat achter haar ligt, tegen de zee, de onverzadelijke. Nog staat ze in jeugdige kracht, al draagt ze de lijnen van den strijd, en volhouden zal ze, zoolang ze kan, al zal ze nog verder worden verbrokken. Want kracht heeft ze, weerstand, zooals geen ander wezen op aarde.

Geweldige steenrots! Hoe machtig zijt gij!

A. L.

FAKKELDRAGERS.

△ △ △

Gedurende het tiental eeuwen, dat ons volk de overgangstijdperken doormaakte, die het tot een zelfstandige natie en een kenmerkend deel der beschaafde menschheid vormden, ging de fakkel der historie van hand tot hand. Wij genieten al de vruchten van den noesten arbeid, den onverdroten ijver van begaafde mannen en vrouwen, die de beschaving van ons volk vertegenwoordigen tegenover andere naties, en het mag van belang geacht worden, dat wij iets weten van hun leven en van de tijdsomstandigheden, waarin zij leefden. Laat ons beginnen met:

Olivier van Keulen.

Reeds vóór den grooten worstelstrijd met Spanje heeft Nederland een tijd gekend, dat het blaakte van harts-tocht, wilde leven en sterven voor een hooger doel, en zich offers wilde getroosten voor de uitbreiding van het koninkrijk Gods. Omstreeks 1200 doen wij onze intrede in de wereld, wij bezitten een taal, een vloot, een dynastie, een geestelijkheid, een adel, — de burgerstand komt op, en wij nemen deel aan een internationale expeditie: den tocht naar Damiate.

Eerst moeten wij doen uitkomen, dat de groote fout van de Christenen dier dagen is, dat het Bijbelwoord: „Niet door kracht, noch door geweld, maar door Mijnen Geest zal het geschieden" niet voor hen scheen geschreven te zijn. Daarom hebben ook de kruistochten hun praktisch doel niet mogen bereiken. Al weerklonk de kreet: „God wil het!" van het Westen naar het Oosten, der menschen gedachten zijn niet Gods gedachten, en nòch het doel, nòch de middelen waren naar Zijn heiligen wil. Omdat Hij, in Zijn genade, echter handelt met ons naar het licht, dat wij hebben, mogen ook wij de vroomheid der kruisvaarders beschouwen in het schijnsel van hun geloof.

Olivier van Keulen, die waarschijnlijk aan de hogeschool te Parijs den graad van magister (meester) in de theologie haalde, was eerst kanunnik of domheer te Paderborn, en later scholaster te Keulen, d. i. schoolopziener der kerkelijke scholen; tevens was hij de voor-treffelijke leider van alle maatregelen, die genomen moesten worden tot het uitrusten en welslagen van den kruistocht. Ongetwijfeld was hij een van die buitengewone menschen, die al hun krachten en gaven willen wijden aan hun levenstaak. Hij noemde zich gaarne: Servus empticius